

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SODNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

LUXEMBOURG

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

PRESUDA SUDA

15. svibnja 1986.*

„Jednako postupanje prema muškarcima i ženama – Policijske snage – Nošenje vatrenog oružja“

U predmetu 222/84,

povodom zahtjeva koji je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u Sudu uputio Industrial Tribunal of Northern Ireland, Belfast, u postupku između

Marguerite Johnston

i

Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary,

za donošenje prethodne odluke o tumačenju Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama (SL L 39, str. 40.) i članka 224. Ugovora o EEZ-u,

SUD

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann i R. Joliet, predsjednici vijeća, O. Due, Y. Galmot, C. Kakouris i T. F. O'Higgins, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: P. Heim,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Marguerite Johnston, pismeno i usmeno A. Lester, *QC*, i D. Smyth, *barrister*, ovlaštene od strane Murphy, Kerr & Co., *solicitors*,

* Jezik postupka: engleski.

- za Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske, pismeno i usmeno S. J. Hay, iz Treasury Solicitor's Departmenta, u svojstvu agenta, uz asistenciju A. Campbella, *Senior Crown Counsel*, i R. Plender, *barrister*, te usmeno F. Jacobs, *QC*, i R. Plender, *barrister*,
- za Kraljevinu Dansku, usmeno L. Mikaelson,
- za Komisiju Europskih zajednica, pismeno i usmeno, A. Toledano Laredo, glavni pravni savjetnik, i J. Currall, član pravne službe,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. siječnja 1986., donosi slijedeću

PRESUDU

O pravu

- 1 Odlukom od 8. kolovoza 1984., koju je Sud zaprimio 4. rujna iste godine, Industrial Tribunal of Northern Ireland, Belfast, uputio je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u više zahtjeva za prethodnu odluku o tumačenju Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama (SL L 39, str. 40.) i članka 224. Ugovora o EEZ-u.
- 2 Ti su zahtjevi upućeni u okviru spora između Marguerite I. Johnston i Chief Constable Royal Ulster Constabulary (u daljnjem tekstu: RUC). Potonje je nadležno tijelo za imenovanje pripadnika pričuvnog sastava policije u RUC Reserve u Sjevernoj Irskoj, i to osobito na radna mjesta za rad u punom radnom vremenu u RUC Full-time Reserve, na temelju ugovora o radu sklopljenih na tri godine, uz mogućnost obnavljanja. Spor je nastao zbog odbijanja Chief Constable da M. I. Johnston, kao članici RUC Full-time Reserve, obnovi ugovor i omogući joj stručno osposobljavanje za rukovanje i uporabu vatrenog oružja.
- 3 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da odredbe Royal Ulster Constabulary Reserve (Appointment and Conditions of Service) Regulations (NI) 1973, kojima se uređuju način imenovanja i uvjeti rada u pričuvnom sastavu policije, ne predviđaju nikakvu razliku u postupanju između muškaraca i žena koja bi bila značajna u predmetnom slučaju. Nadalje, iz članaka 10. i 19. Sex Discrimination (Northern Ireland) Order 1976 — SI 1976, n° 1042 (NI 15) —, koji utvrđuje pravila koja predviđaju uklanjanje diskriminacije u odnosu na spol i provedbu načela jednakog postupanja u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju te u pogledu uvjeta rada, proizlazi da se zabrana diskriminacije odnosi na zapošljavanje u policiji i da se u tom smislu prema muškarcima i ženama ne smije različito postupati, osim kad je riječ o posebnim zahtjevima koji se odnose na stas, uniformu, opremu i naknade za uniformu ili

opremu. Međutim, na temelju članka 53. stavka 1. Sex Discrimination Order, nijedna odredba koja zabranjuje diskriminaciju

„ne može imati za posljedicu nezakonitost radnje poduzete radi očuvanja državne sigurnosti ili zaštite sigurnosti ili javnog poretka“,

i, prema stavku 2. toga članka,

„potvrda potpisana od strane ministra ili u njegovo ime, koja potvrđuje da je radnja opisana u potvrdi poduzeta u svrhu postizanja jednog od ciljeva predviđenih u stavku 1. predstavlja nepobitan dokaz da je ta radnja poduzeta u tom cilju“.

- 4 U Ujedinjenoj Kraljevini policijski službenici općenito ne nose vatreno oružje prilikom obavljanja svojih dužnosti, osim u posebnim operacijama, pri čemu, u tom smislu, nema razlike između muškaraca i žena. Zbog povećanog broja atentata na policijske službenike u Sjevernoj Irskoj u posljednjih nekoliko godina Chief Constable RUC-a procijenio je da više ne može održati tu praksu. Stoga je odlučio da će muškarci u RUC-u i RUC Reserve pri uobičajenom obavljanju dužnosti nositi vatreno oružje, ali da žene neće, kao i da se one neće osposobljavati za rukovanje i pucanje iz vatrenog oružja.
- 5 U skladu s prethodnim, Chief Constable je 1980. zaključio da je broj žena u RUC-u bio dovoljan za obavljanje posebnih zadataka koji se općenito povjeravaju ženskim policijskim službenicima. Budući da policijski poslovi često uključuju zadatke u kojima je nošenje oružja neophodno, Chief Constable je smatrao da se ti policijski poslovi više ne bi trebali povjeravati ženama pa je odlučio davati ponude za sklapanje ili obnavljanje ugovora ženama u RUC Full-time Reserve samo u slučajevima kada bi one trebale obavljati policijske poslove predviđene za ženske policijske službenike. Nakon navedene odluke više ni jednoj ženi u RUC Full-time Reserve, uz jednu iznimku, nije bio ponuđen ni obnovljen ugovor.
- 6 Prema zahtjevu za prethodnu odluku, M. I. Johnston je od 1974. do 1980. bila članica RUC Full-time Reserve. Uspješno je obavljala opće dužnosti uniformiranog policijskog službenika, kao što su dežurstvo u policijskoj postaji, sudjelovanje u policijskim ophodnjama, upravljanje vozilom policijske ophodnje i sudjelovanje u obavljanju pretrage osoba dovedenih u policijsku postaju. Prilikom obavljanja navedenih dužnosti nije bila naoružana, a pri obavljanju policijskih poslova izvan policijske postaje obično je bila u pratnji naoružanog policijskog službenika RUC Full-time Reserve. Chief Constable je 1980. odbio obnoviti njezin ugovor zbog svoje gore spomenute nove politike prema ženskim pripadnicima RUC Full-time Reserve.
- 7 Marguerite I. Johnston je Industrial Tribunalu podnijela tužbu osporavajući odluku, donesenu u skladu s tom novom politikom, o odbijanju obnavljanja njenog ugovora i osposobljavanja za rukovanje vatrenim oružjem, ističući da je žrtva nezakonite diskriminacije, zabranjene prema Sex Discrimination Order.

- 8 Tijekom postupka pred Industrial Tribunalom Chief Constable je sudu podnio potvrdu Secretary of State, kojom taj ministar vlade Ujedinjene Kraljevine potvrđuje da je, sukladno gore navedenom članku 53. Sex Discrimination Order, „odluka kojom je Royal Ulster Constabulary odbio Marguerite I. Johnston ponuditi novo zaposlenje u punom radnom vremenu pri Royal Ulster Constabulary Reserve donesena radi: a) očuvanja državne sigurnosti; i b) zaštite javne sigurnosti i javnog poretka“.
- 9 S druge strane, M. I. Johnston pozvala se na Direktivu 76/207. Naime, cilj je te direktive, kao što je navedeno u njenom članku 1., provedba načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju, kao i u pogledu uvjeta rada. To načelo, sukladno članku 2. stavku 1., znači da ne smije postojati nikakva diskriminacija na temelju spola, osim u slučajevima iznimaka propisanih stavcima 2. i 3. toga članka. Kako bi se navedeno načelo primjenjivalo u različitim područjima, članci 3. do 5. nameću državama članicama osobito obvezu ukidanja svih zakona i drugih propisa protivnih načelu jednakog postupanja i izmjene onih zakona i drugih propisa za koje nastojanje da se postigne zaštita kojom su prvotno bili nadahnuti nije više opravdano. Prema članku 6., svim se osobama koje smatraju da im je nanesena šteta zbog diskriminacije mora omogućiti ostvarivanje njihovih prava u sudskom postupku.
- 10 Kako bi riješio taj spor, Industrial Tribunal uputio je Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li Direktivu Vijeća 76/207, uzetu samu za sebe kao i s obzirom na okolnosti ovoga predmeta, tumačiti na način da država članica može iz područja primjene direktive isključiti takvu vrstu diskriminacije na temelju spola u vezi s mogućnošću zapošljavanja koja je počinjena radi očuvanja državne sigurnosti ili zaštite javnog poretka i javne sigurnosti?
  2. Mogu li na temelju te direktive, uzete same za sebe kao i s obzirom na okolnosti ovoga predmeta, zaposlenje u punom radnom vremenu u svojstvu naoružanog pripadnika pričuvnog sastava policije ili osposobljavanje za rukovanje i uporabu vatrenog oružja za potrebe tog posla, predstavljati profesionalne djelatnosti i, ako je to primjenjivo, osposobljavanje za djelatnosti kod kojih, zbog njihove prirode ili konteksta u kojem se obavljaju, spol radnika predstavlja odlučujući čimbenik u smislu članka 2. stavka 2.?
  3. Koja su načela i kriteriji koje države članice trebaju primjenjivati kada utvrđuju predstavlja li spol odlučujući čimbenik u smislu članka 2. stavka 2. direktive u odnosu na: (a) profesionalne djelatnosti naoružanih pripadnika pričuvnog sastava policije i (b) osposobljavanje za djelatnosti, i to bilo po njihovoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavljaju?

4. Može li se politika koju je primijenio načelnik policije, odgovoran po zakonu za upravljanje i nadzor policije, prema kojoj ženski pripadnici policije ne smiju nositi vatreno oružje, smatrati propisom koji se odnosi na zaštitu žena u smislu članka 2. stavka 3. ili upravnim propisom utemeljenim na nastojanju da se postigne zaštita u smislu članka 3. stavka 2. točke (c) direktive?
5. Ako je odgovor na prethodno pitanje potvrđan, koja načela i kriterije države članica trebaju primjenjivati kod utvrđivanja je li nastojanje da se postigne zaštita opravdano u smislu članka 3. stavka 2. točke (c)?
6. Može li se tužiteljica u predmetnom slučaju pred nacionalnim sudovima država članica pozivati na načelo jednakog postupanja, sadržano u mjerodavnim odredbama direktive?
7. Ako je odgovor na 6. pitanje potvrđan:
  - a) treba li članak 224. Ugovora o EEZ-u, uzet sam za sebe, tumačiti na način da, u slučaju ozbiljnih unutarnjih nemira koji utječu na javni poredak, dopušta državama članicama odstupanje od obveza koje im inače nameće ova direktiva (ili koje nameće poslodavcima u okviru njihove nadležnosti)?
  - b) u slučaju da dopušta, može li se pojedinac, radi sprječavanja da se država članica pozove na članak 224. Ugovora o EEZ-u, pozvati na činjenicu da se država članica nije savjetovala s ostalim državama članicama?“
11. Kako bi se omogućilo davanje odgovora koji će biti koristan za rješavanje glavnog postupka, treba pojasniti okolnosti spora u kojem Industrial Tribunal mora donijeti odluku. Kako to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, Chief Constable je pred Industrial Tribunalom priznao da od svih odredaba Sex Discrimination Order jedino članak 53. može opravdati njegov stav. S druge strane, M. I. Johnston složila se s time da bi joj potvrda izdana od strane Secretary of State, u slučaju isključive primjene nacionalnog prava, oduzela svaku mogućnost ulaganja pravnih lijekova te se pozvala na odredbe direktive kako bi otklonila učinke članka 53. Sex Discrimination Order.
12. Zbog toga se čini da se pitanjima koje je postavio Industrial Tribunal najprije želi saznati je li protivno pravu Zajednice i Direktivi 76/207 da nacionalni sud pravilom poput onog propisanog člankom 53. stavkom 2. Sex Discrimination Order bude onemogućen u potpunosti obavljati sudski nadzor (dio šestog pitanja). Nadalje, svrha pitanja koja je postavio Industrial Tribunal jest omogućiti mu da donese odluku o tome dopuštaju li odredbe direktive i pod kojim uvjetima, u slučaju poput onoga o kojem je riječ, različito postupanje prema muškarcima i ženama zaposlenim u policiji radi zaštite javne sigurnosti, predviđene člankom 53. stavkom 1. Sex Discrimination Order (1. do 5. pitanje). Postavljena pitanja

također trebaju omogućiti sudu koji je uputio zahtjev da sazna može li se protiv protivnog pravila nacionalnog prava, ako je to potrebno, pozivati na odredbe direktive (drugi dio šestog pitanja). Konačno, ovisno o odgovorima na ta pitanja, moglo bi se pojaviti pitanje može li se država članica, radi izbjegavanja obveza koje joj nameće direktiva u slučaju poput ovog pred Sudom, pozivati na članak 224. Ugovora o EEZ-u (sedmo pitanje).

Pravo na djelotvornu sudsku zaštitu

- 13 Najprije treba razmotriti onaj dio šestog pitanja kojim se želi saznati obvezuje li pravo Zajednice, osobito Direktiva 76/207, države članice da osiguraju učinkovit sudski nadzor nad poštivanjem odredaba direktive i nacionalnog zakonodavstva namijenjenog njenoj provedbi.
- 14 Stav je M. I. Johnston da je odredba poput članka 53. stavka 2. Sex Discrimination Order protivna članku 6. direktive jer onemogućava nadležni nacionalni sud da provodi bilo kakav sudski nadzor.
- 15 Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da članak 6. direktive ne obvezuje države članice da sudskom nadzoru podvrgnu svako pitanje koje se može pojaviti prilikom primjene direktive, čak i ono koje se tiče državne i javne sigurnosti. Prema njenom mišljenju, pravila o dokazivanju, poput članka 53. stavka 2. Sex Discrimination Order, uobičajena su u nacionalnom procesnom pravu. Opravdavaju se činjenicom da pitanja nacionalne i javne sigurnosti mogu pravilno ocijeniti jedino nadležna politička tijela, odnosno ministar koji izdaje predmetnu potvrdu.
- 16 Komisija smatra da bi priznavanje učinka potvrdi ministra poput onog predviđenog člankom 53. stavkom 2. Sex Discrimination Order, dovelo do toga da se onemogući bilo kakav sudski nadzor i da bi stoga bilo suprotno temeljnom načelu prava Zajednice i članku 6. direktive.
- 17 U tom smislu treba prije svega napomenuti da članak 6. direktive državama članicama nameće obvezu da u svoj unutarnji pravni poredak uvedu potrebne mjere koje će svim osobama koje smatraju da im je nanesena šteta zbog diskriminacije omogućiti „ostvarivanje njihovih prava u sudskom postupku“. Iz te odredbe slijedi da su države članice obvezne poduzeti mjere koje će biti dovoljno učinkovite za postizanje cilja direktive i koje će zainteresiranim osobama osigurati da se mogu stvarno pozivati na tako stečena prava pred nacionalnim sudovima.
- 18 Sudski nadzor predviđen tim člankom izraz je općeg pravnog načela, koji je temelj ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama. To načelo također je predviđeno člancima 6. i 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950. Kao što je to priznato zajedničkom izjavom Parlamenta, Vijeća i Komisije od 5. travnja 1977. (SL C 103, str 1.) i

sudskom praksom Suda, načela na kojima se temelji navedena Konvencija moraju se uzimati u obzir u okviru prava Zajednice.

- 19 Na temelju članka 6. direktive, tumačenog u smislu navedenog općeg načela, svaka osoba ima pravo na djelotvornu sudsku zaštitu pred nadležnim sudom protiv postupaka za koje smatra da su protivni načelu jednakog postupanja prema muškarcima i ženama predviđenog Direktivom 76/207. Države članice moraju osigurati učinkovit sudski nadzor nad poštivanjem važećih odredaba prava Zajednice i nacionalnog zakonodavstva namijenjenog ostvarivanju prava predviđenih direktivom.
- 20 Odredba poput članka 53. stavka 2. Sex Discrimination Order, koja bi potvrdi poput one u konkretnom slučaju dala snagu nepobitnog dokaza o ispunjenju uvjeta za odstupanje od načela jednakog postupanja, dopušta nadležnom tijelu da pojedincu uskrati mogućnost ostvarivanja sudskim putem prava koja su mu priznata direktivom. Takva je odredba stoga protivna načelu učinkovitog sudskog nadzora utvrđenog člankom 6. direktive.
- 21 Na taj dio šestog pitanja koje je uputio Industrial Tribunal treba dakle odgovoriti da je protivno načelu učinkovitog sudskog nadzora, utvrđenom u članku 6. Direktive Vijeća 76/207 od 9. veljače 1976., da se potvrdi nacionalnog tijela, u kojoj se navodi da su ispunjeni uvjeti za odstupanje od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama radi zaštite javne sigurnosti, dade snaga nepobitnog dokaza isključujući bilo kakvu mogućnost provođenja sudskog nadzora.

Primjenjivost Direktive 76/207 na mjere poduzete radi zaštite javne sigurnosti

- 22 U nastavku treba razmotriti prvo pitanje Industrial Tribunala, kojim on želi saznati primjenjuje li se direktiva na mjere poduzete u svrhu očuvanja državne sigurnosti ili zaštite javnoga poretka i posebno javne sigurnosti, s obzirom na to da Direktiva 76/207 o tome ne sadrži izričitu odredbu.
- 23 Marguerite I. Johnston smatra da u te svrhe opće odstupanje od temeljnog načela jednakosti koje nije povezano s određenim profesionalnim djelatnostima te prirodom i kontekstom u kojima se one obavljaju ne postoji. Takvo odstupanje koje bi bilo utemeljeno samo na činjenici da diskriminacija teži ciljevima poput zaštite javne sigurnosti davalo bi državama članicama mogućnost da se jednostrano ne pridržavaju obveza koje im direktiva nameće.
- 24 Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da zaštitne klauzule članaka 36., 48., 56., 66., 223. i 224. Ugovora o EEZ-u ukazuju na to da se ni Ugovor, ni iz njega izvedeno pravo, ne primjenjuje na područja koje u svom pitanju spominje nacionalni sudac i da ne ograničavaju ovlast država članica da poduzmu mjere koje smatraju

korisnim ili nužnim u te svrhe. Stoga mjere navedene u prvom pitanju ne pripadaju u područje primjene direktive.

- 25 Komisija smatra da bi se direktiva trebala tumačiti uzimajući u obzir članak 224. Ugovora o EEZ-u, na način da razloži javne sigurnosti, u posebnim okolnostima predviđenim tim člankom i pod uvjetom sudskog nadzora, mogu opravdati odstupanja od načela jednakog postupanja i u slučajevima kada nisu ispunjeni strogi uvjeti članka 2. stavaka 2. i 3. direktive.
- 26 U tom smislu treba istaknuti da Ugovor predviđa odstupanja primjenjiva u slučajevima koji bi mogli ugroziti javnu sigurnost samo u člancima 36., 48., 56., 223. i 224., koji se odnose na iznimne i strogo ograničene okolnosti. Zbog svoje ograničene prirode, navedeni se članci ne mogu ekstenzivno tumačiti i ne dopuštaju da se iz njih izvede zaključak da u Ugovoru postoji opća iznimka za sve mjere poduzete radi zaštite javne sigurnosti. Priznavanje postojanja opće iznimke za svaku odredbu prava Zajednice, neovisno o posebnim zahtjevima propisanim odredbama Ugovora, moglo bi ugroziti obvezujuću prirodu prava Zajednice i jedinstvenu primjenu prava Zajednice.
- 27 Iz toga proizlazi da ne postoji opća iznimka od primjene načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama kad je riječ o mjerama poduzetim u cilju zaštite javne sigurnosti, osim eventualne primjene članka 224. Ugovora, koji se odnosi na posve izniman slučaj i predmet je sedmoga pitanja. Činjenice koje su nadležno tijelo potaknule da se pozove na potrebu zaštite javne sigurnosti moraju se stoga, ako je to potrebno, prvenstveno uzeti u obzir u okviru primjene posebnih odredaba direktive.
- 28 Na prvo pitanje stoga treba odgovoriti da se diskriminacija na temelju spola, počinjena zbog zaštite javne sigurnosti, treba ispitati s obzirom na odstupanja od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama predviđenog Direktivom 76/207.

Dopuštena odstupanja zbog konteksta u kojem se profesionalna djelatnost obavlja

- 29 Svojim drugim i trećim pitanjem Industrial Tribunal traži tumačenje odstupanja od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama predviđenog člankom 2. stavkom 2. direktive, kako bi mu se omogućilo da ocijeni obuhvaća li navedeno odstupanje i različito postupanje poput onog koje je predmet toga postupka. U tu svrhu želi znati kriterije i načela prema kojima se može odrediti je li djelatnost poput one o kojoj je riječ u predmetnom slučaju dio djelatnosti kod kojih „zbog njihove prirode ili konteksta u kojima se obavljaju, spol radnika predstavlja odlučujući čimbenik“.
- 30 Marguerite I. Johnston smatra da odgovor na to pitanje nije moguć u obliku tako općenite formulacije. Navodi da je svoje dužnosti u policiji uvijek obavljala na

zadovoljavajući način. Ona ustraje na tome da je i žene moguće primjereno osposobiti za rukovanje vatrenim oružjem. Prema mišljenju tužiteljice u glavnom postupku, na Industrial Tribunalu je da procijeni, uzimajući u obzir konkretne dužnosti koje ona mora obavljati, je li moguće odstupanje u smislu članka 2. stavka 2. direktive. Ona navodi da ta odredba ne omogućava da joj se potpuno uskrati mogućnost zapošljavanja u RUC Full-time Reserve.

- 31 Vlada Ujedinjene Kraljevine tvrdi da države članice raspolažu diskrecijskom ovlašću pri odlučivanju o tome sprječava li kontekst u kojem se profesionalna djelatnost u policiji obavlja, zbog zahtjeva državne i javne sigurnosti ili javnog poretka, da navedenu djelatnost obavlja naoružana policijska službenica. U tom smislu države članice, prema mišljenju te vlade, mogu uzeti u obzir kriterije poput razlike u fizičkoj snazi, moguću reakciju javnosti na pojavu naoružane policijske službenice i opasnost da bi mogle biti žrtve atentata. Budući da je Chief Constable odluku donio uzimajući u obzir navedene kriterije, Ujedinjena Kraljevina smatra da je ona donesena u skladu s člankom 2. stavkom 2. direktive.
- 32 Komisija smatra da se zbog konteksta u kojem se obavlja, a ne zbog njene prirode, djelatnost naoružanog policijskog službenika može smatrati djelatnošću za koju spol predstavlja odlučujući čimbenik. Prema mišljenju te institucije, odstupanje ipak mora biti opravdano posebnim zadacima, a ne radnim mjestom u cjelini. Pri tome treba osobito poštivati načelo proporcionalnosti. Komisija smatra da je dužnost nacionalnog suda da s tog stajališta ocijeni spornu diskriminaciju.
- 33 Glede navedenog, najprije treba istaknuti da odluka nadležnih policijskih tijela Sjeverne Irske, da se zbog razloga zaštite javne sigurnosti više neće pridržavati pravila prema kojem se policijski službenici naoružavaju prilikom uobičajenog obavljanja svojih dužnosti, a koje se općenito primjenjuje u ostalim dijelovima Ujedinjene Kraljevine, sama po sebi ne razlikuje muškarce i žene te stoga ne pripada u područje primjene načela jednakog postupanja. Ocjena navedenih mjera relevantna je samo u mjeri u kojoj je Chief Constable odlučio da policijske službenice neće biti ni naoružane ni osposobljavane za upotrebu vatrenog oružja, da će opće policijske dužnosti ubuduće obavljati samo naoružani muški policijski službenici i da se ugovori policijskih službenica s RUC Full-time Reserve, poput onoga M. I. Johnston, koje su prije obavljale opće policijske dužnosti, neće obavljati.
- 34 Budući da je, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, izričito propisano da se Sex Discrimination Order primjenjuje na zapošljavanje u policiji i da se u tom smislu ne pravi razlika između muškaraca i žena, priroda policijske djelatnosti nije primjereno opravdanje za spornu diskriminaciju. Međutim, treba ipak ispitati predstavlja li spol, zbog posebnog konteksta u kojem se djelatnost opisana u zahtjevu za prethodnu odluku obavlja, odlučujući čimbenik pri obavljanju te djelatnosti.

- 35 Kao što je to razvidno iz zahtjeva za prethodnu odluku, Chief Constable primijenio je takvu politiku prema ženama u RUC Full-time Reserve jer je smatrao da će žene, budu li nosile vatreno oružje, biti u još većoj opasnosti od atentata i da će njihovo oružje pasti u ruke njihovih napadača, te da bi činjenica da žene nose oružje, koja je previše u suprotnosti s idealom nenaoružane policije, u javnosti bila loše prihvaćena i da bi naoružane policijske službenice bile manje učinkovite pri obavljanju policijskih poslova iz socijalne sfere gdje dolaze u doticaj s obiteljima i djecom, u odnosu na koje je njihov rad posebno cijenjen. Prema tome, razlozi koje je Chief Constable naveo za svoju politiku povezani su s posebnim okolnostima u kojima se policijska djelatnost mora obavljati zbog situacije u Sjevernoj Irskoj, uzimajući u obzir zahtjeve zaštite javne sigurnosti u slučaju ozbiljnih unutarnjih nemira.
- 36 Što se tiče pitanja jesu li takvi razlozi obuhvaćeni člankom 2. stavkom 2. direktive, najprije treba utvrditi da se takva odredba, s obzirom na to da predstavlja odstupanje od individualnog prava predviđenog direktivom, mora strogo tumačiti. Međutim, treba priznati da kontekst u kojem se profesionalna djelatnost članova naoružane policije obavlja određuje okolina u kojoj se ta djelatnost obavlja. U tom smislu ne može se isključiti mogućnost da bi u slučaju ozbiljnih unutarnjih nemira nošenje vatrenog oružja od strane policijskih službenica predstavljalo dodatnu opasnost da budu žrtvama atentata i slijedom toga bilo protivno zahtjevima zaštite javne sigurnosti.
- 37 U takvim okolnostima, kontekst obavljanja pojedinih policijskih djelatnosti može biti takav da spol predstavlja odlučujući čimbenik za njihovo obavljanje. Država članica može tada izvršavanje takvih zadataka i osposobljavanje za njih ograničiti samo na muškarce. U tom slučaju, kako to proizlazi iz članka 9. stavka 2. direktive, države članice dužne su redovito razmatrati predmetne djelatnosti kako bi s obzirom na društveni razvoj procijenile može li se još uvijek održati odstupanje od općeg sustava direktive.
- 38 Također treba napomenuti da prilikom određivanja opsega bilo kojeg odstupanja od individualnog prava utvrđenog direktivom, kao što je ravnopravnost muškaraca i žena, treba poštivati načelo proporcionalnosti, koje spada u opća načela prava koja čine temelj pravnog poretka Zajednice. To načelo zahtijeva da odstupanja ne prelaze granice onoga što je prikladno i nužno da bi se postigao cilj kojem se teži i zahtijeva da se načelo jednakog postupanja u najvećoj mogućoj mjeri uskladi sa zahtjevima javne sigurnosti, koji su odlučujući čimbenik u odnosu na kontekst obavljanja predmetne djelatnosti.
- 39 U okviru podjele nadležnosti predviđene člankom 177. Ugovora o EEZ-u, dužnost je nacionalnog suda odlučiti o tome jesu li razlozi koje je istaknuo Chief Constable stvarno osnovani i opravdavaju li konkretnu mjeru poduzetu u slučaju M. I. Johnston. Također je dužnost suda osigurati poštivanje načela proporcionalnosti i provjeriti je li se odbijanje da se M. I. Johnston obnovi ugovor

moglo izbjeći na način da se ženama dodijele zadaci koje one mogu, ne ugrožavajući ciljeve kojima se teži, obavljati bez oružja.

- 40 Stoga na drugo i treće pitanje Industrial Tribunala valja odgovoriti da članak 2. stavak 2. Direktive 76/207 treba tumačiti na način da prilikom ocjene pitanja predstavlja li spol, zbog konteksta u kojem se policijska djelatnost obavlja, odlučujući čimbenik za obavljanje te profesionalne djelatnosti, država članica može uzeti u obzir potrebu zaštite javne sigurnosti kako bi, u unutarnjoj situaciji koju karakteriziraju učestali atentati, opće dužnosti policije ograničila na muškarce naoružane vatrenim oružjem.

Odstupanja dopuštena radi zaštite žene

- 41 Industrial Tribunal svojim četvrtim i petim pitanjem od Suda traži tumačenje pojma „zaštita žene“ u smislu članka 2. stavka 3. direktive, kao i pojma „nastojanje da se postigne zaštita“ u smislu članka 3. stavka 2. točke (c), na kojima se temelje određeni nacionalni propisi, kako bi mogao procijeniti može li sporno različito postupanje biti obuhvaćeno područjem na koje se primjenjuju odstupanja od načela jednakog postupanja predviđena u tu svrhu.
- 42 M. I. Johnston smatra da navedene odredbe treba strogo tumačiti i da je njihova jedina svrha osigurati posebno postupanje sa ženama radi zaštite njihova zdravlja i sigurnosti u slučaju trudnoće i majčinstva. To ne vrijedi u slučajevima gdje je žena potpuno isključena iz naoružane službe policije.
- 43 Vlada Ujedinjene Kraljevine tvrdi da je cilj politike prema ženama u RUC Full-time Reserve zaštita žena na način da sprečava da one postanu mete atentata. Pojam „zaštita žene“, prema mišljenju vlade Ujedinjene Kraljevine, može obuhvaćati takav cilj u razdoblju ozbiljnih nemira. Komisija također smatra da se izvanredna situacija, poput one koja vlada u Sjevernoj Irskoj, kao i opasnosti koje iz nje proizlaze za naoružane policijske službenice, mogu uzeti u obzir sa stajališta zaštite žene.
- 44 Glede toga treba napomenuti da, poput članka 2. stavka 2. direktive, i članak 2. stavak 3., koji također određuje područje primjene članka 3. stavka 2. točke (c), treba strogo tumačiti. Iz izričitog spominjanja trudnoće i majčinstva proizlazi da direktiva s jedne strane namjerava osigurati zaštitu biološkog stanja žene, a s druge strane poseban odnos između žene i njenog djeteta. Takva odredba direktive dakle ne dopušta isključenje žena iz neke djelatnosti zato što javnost zahtijeva da one budu više zaštićene od muškaraca od rizika koji se jednako odnose na muškarce i žene i koji su različiti od posebnih potreba zaštite žene, poput onih izričito spomenutih.
- 45 Ne čini se da su rizici i opasnosti kojima su žene izložene prilikom obavljanja svojih dužnosti u policiji, u okolnostima poput onih koje vladaju u Sjevernoj Irskoj, različiti od onih kojima je izložen bilo koji muškarac prilikom obavljanja

istih dužnosti. Potpuno isključenje žena iz takve profesionalne djelatnosti zbog općenite opasnosti, koja ne obuhvaća samo žene, radi zaštite javne sigurnosti, ne spada u različito postupanje koje je radi zaštite žene dopušteno člankom 2. stavkom 3. te direktive.

- 46 Stoga na četvrto i peto pitanje Industrial Tribunala treba odgovoriti da različito postupanje prema muškarcima i ženama, koje je člankom 2. stavkom 3. Direktive 76/207 dopušteno radi zaštite žene, ne obuhvaća rizike i opasnosti, poput onih kojima je izložen svaki naoružani policijski službenik prilikom obavljanja svojih dužnosti u određenoj situaciji, koje se ne odnose posebno na žene kao takve.

Učinak Direktive 76/207

- 47 Industrial Tribunal svojim šestim pitanjem još želi saznati može li se pojedinac pozvati na odredbe Direktive 76/207 u postupku pokrenutom pred nacionalnim sudom. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, to se pitanje posebno odnosi na članke 2. i 6. direktive.
- 48 Marguerite I. Johnston smatra da je članak 2. stavak 1. direktive bezuvjetan i dovoljno jasan i precizan da može imati izravan učinak. Na njega se može pozvati protiv Chief Constable kao javnog tijela. U svakom slučaju, prema M. I. Johnston, direktiva ima izravan horizontalan učinak čak i u odnosu na pojedince.
- 49 Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da je članak 2. stavak 1. direktive uvjetna odredba s obzirom na to da je podložna odstupanjima koja države članice mogu diskrecijski određivati. Chief Constable je ustavno neovisan o državi i u konkretnom se slučaju, prema mišljenju te vlade, ima smatrati samo poslodavcem, a u takvim odnosima direktiva nema izravan učinak.
- 50 Komisija smatra da se odluka u predmetu može donijeti u okviru nacionalnog prava i da odluka o izravnom učinku članka 2. i 3. direktive nije potrebna.
- 51 U tom pogledu, najprije treba napomenuti da u svim slučajevima pravilne provedbe neke direktive, ona proizvodi učinke u odnosu na pojedince kroz provedbene mjere poduzete od strane predmetne države članice. Pitanje može li se u postupku pred nacionalnim sudom pozvati na članak 2. stavak 1. direktive stoga je bespredmetno s obzirom na to da je nesporno da je ta odredba provedena u sklopu nacionalnog zakonodavstva.
- 52 Odstupanje od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama, koje je, sukladno gore izloženom, dopušteno člankom 2. stavkom 2., predstavlja samo mogućnost stavljenju na raspolaganje državama članicama. Nadležni nacionalni sud mora utvrditi je li odredbama nacionalnog zakonodavstva ta mogućnost primijenjena te procijeniti sadržaj tih odredaba. Pitanje može li se pojedinac pozivati na odredbu direktive radi otklanjanja primjene odstupanja previđenog nacionalnim zakonodavstvom moglo bi se postaviti samo u slučaju da to odstupanje prelazi granice iznimaka dopuštenih člankom 2. stavkom 2.

- 53 U tom kontekstu treba napomenuti da, kao što je to Sud već rekao u presudama od 10. travnja 1984. (von Colson i Kamann, 14/83, Zb., str. 1891.; Harz, 79/83, Zb., str. 1921.), obveza država članica na postizanje rezultata, koju nameće direktiva, te njihova dužnost na temelju članka 5. Ugovora da poduzmu sve odgovarajuće mjere, opće ili posebne, potrebne da se osigura ispunjenje te obveze, odnosi se na sva tijela država članica, uključujući i sudove kad je riječ o stvarima koje potpadaju u njihovu nadležnost. Iz toga slijedi da su, prilikom primjene nacionalnoga prava, a osobito odredaba nacionalnog zakona posebno donesenog radi provedbe Direktive br. 76/207, nacionalni sudovi obvezni svoje nacionalno pravo tumačiti u svjetlu teksta i svrhe direktive, kako bi se postigao cilj iz članka 189. stavka 3. Ugovora o EEZ-u. Dakle, u svrhu davanja punog učinka direktivi, dužnost je Industrial Tribunala tumačiti odredbe Sex Discrimination Order, osobito njegov članak 53. stavak 1., u smislu odredaba direktive, i to na način kako su one gore protumačene.
- 54 U slučaju da se, uzimajući u obzir gore navedeno, ipak postavi pitanje može li se pojedinac pozvati na direktivu protiv odstupanja predviđenog nacionalnim zakonodavstvom, treba podsjetiti na ustaljenu sudsku praksu (vidjeti, osobito, presudu od 19. siječnja 1982., Becker, 8/81, Zb., str. 53.). Posebice, Sud je nedavno u svojoj presudi od 26. veljače 1986. (Marshall, 152/84, Zb., 1986., str. 723.) presudio da su pojedine odredbe Direktive 76/207 u pogledu njihovog sadržaja bezuvjetne i dovoljno precizne i da se pojedinci na njih mogu pozivati protiv države članice koja ih pravilno ne prenese.
- 55 Sud je ovo utvrđenje iznio u gore navedenoj presudi od 26. veljače 1986., u odnosu na primjenu načela jednakog postupanja predviđenog člankom 2. stavkom 1. direktive, u pogledu uvjeta otkaza predviđenih člankom 5. stavkom 1. Isto vrijedi i u odnosu na primjenu načela iz članka 2. stavka 1. direktive u pogledu uvjeta pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju, predviđenih člankom 3. stavkom 1. i člankom 4., o kojima je riječ u konkretnom slučaju.
- 56 Osim toga, Sud je u gore navedenoj presudi od 26. veljače 1986. presudio da se pojedinci mogu pozivati na direktivu protiv državnog tijela bez obzira na to nastupa li to tijelo u svojstvu poslodavca ili u svojstvu javne vlasti. U pogledu tijela kao što je Chief Constable, treba napomenuti da iz odluke kojom je upućen zahtjev proizlazi da je riječ o dužnosniku koji je odgovoran za vođenje policijskih službi. Bez obzira na njegov odnos s ostalim državnim tijelima, takvo javno tijelo koje je država zadužila za održavanje javnoga reda i sigurnosti ne djeluje u svojstvu pojedinca. Ono ne može iskoristiti činjenicu da država, koju on utjelovljuje, krši pravo Zajednice.
- 57 Na šesto pitanje stoga treba odgovoriti da se pojedinci mogu pozivati na primjenu načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama, predviđeno člankom 2. stavkom 1. Direktive 76/207, protiv državnog tijela koje postupa u svojstvu poslodavca i koje je zaduženo za održavanje reda i javne sigurnosti u područjima,

predviđenim člankom 3. stavkom 1. i člankom 4., koja se odnose na uvjete za pristup zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju radi otklanjanja primjene odstupanja tog načela predviđenog nacionalnim zakonodavstvom u onoj mjeri u kojoj to odstupanje prelazi granice iznimaka dopuštenih člankom 2. stavkom 2.

- 58 U odnosu na članak 6. direktive koji se, kako je to ovdje obrazloženo, također primjenjuje u predmetnom slučaju, Sud je, u gore navedenim presudama od 10. travnja 1984., već prije zaključio da navedeni članak ne sadrži, što se tiče sankcija za eventualnu diskriminaciju, nijednu bezuvjetnu i dovoljno preciznu obvezu na koju se pojedinac može pozvati. Nasuprot tome, kako to proizlazi iz tog članka tumačenog u smislu općeg načela čiji je izričaj, a to je da sve osobe koje se smatraju oštećenima zbog diskriminacije između žena i muškaraca moraju raspolagati djelotvornom sudskom zaštitom, takva odredba je dovoljno precizna i bezuvjetna da se na nju može pozivati protiv države članice koja nije osigurala da ista bude potpuno provedena u njen unutarnji pravni poredak.
- 59 Stoga je odgovor na taj dio šestog pitanja da se pojedinci mogu pozvati na odredbu članka 6., prema kojoj sve osobe koje se smatraju oštećenima zbog diskriminacije između muškaraca i žena moraju raspolagati djelotvornom sudskom zaštitom, protiv države članice koja nije osigurala njenu potpunu provedbu u svoj unutarnji pravni poredak.

Članak 224. Ugovora o EEZ-u

- 60 Što se tiče sedmog pitanja, koje se odnosi na tumačenje članka 224. Ugovora o EEZ-u, iz svega prethodno navedenog proizlazi da članak 2. stavak 2. direktive omogućuje državi članici da u slučaju poput ovog pred Sudom uzme u obzir zahtjeve zaštite javne sigurnosti. U odnosu na zahtjev da se osigura sudski nadzor poštivanja pravila predviđenih direktivom, nijedan element iz spisa i nijedno očitovanje podneseno pred Sudom ne ukazuje na to da je zbog ozbiljnih unutarnjih nemira u Sjevernoj Irskoj sudski nadzor nemoguć ili da bi zbog takvog sudskog nadzora od strane nacionalnih sudova učinkovitost mjera nužnih radi zaštite javne sigurnosti bila smanjena. U tim je okolnostima pitanje može li se država članica pozivati na članak 224. Ugovora o EEZ-u kako bi se oslobodila obveza koje joj nameće pravo Zajednice, i osobito direktiva, irelevantno.
- 61 Sedmo pitanje je stoga, s obzirom na odgovore na ostala pitanja, bespredmetno.

Troškovi

- 62 Troškovi vlada Ujedinjene Kraljevine i Danske te Komisije Europskih zajednica, koje su Sudu podnijele očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavno postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD

odgovarajući na pitanja koja mu je odlukom od 8. kolovoza 1984. uputio Industrial Tribunal of Northern Ireland, odlučuje:

1. **Načelo učinkovitog sudskog nadzora utvrđeno člankom 6. Direktive Vijeća 76/207 od 9. veljače 1976. ne dopušta da se potvrdi nacionalnog tijela, u kojoj se navodi da su ispunjeni uvjeti za odstupanje od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama radi zaštite javne sigurnosti, dade snaga nepobitnog dokaza, isključujući bilo kakvu mogućnost provođenja sudskog nadzora. Pojedinci se mogu pozvati na odredbu članka 6., prema kojoj sve osobe koje se smatraju oštećenima zbog diskriminacije između muškaraca i žena moraju raspolagati djelotvornom sudskom zaštitom, protiv države članice koja nije osigurala njenu potpunu provedbu u svoj unutarnji pravni poredak.**
2. **Diskriminacija na temelju spola, počinjena zbog zaštite javne sigurnosti, treba se ispitati s obzirom na odstupanja od načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama predviđenog Direktivom 76/207.**
3. **Članak 2. stavak 2. Direktive 76/207 treba tumačiti na način da prilikom ocjene pitanja predstavlja li spol, zbog konteksta u kojem se policijska djelatnost obavlja, odlučujući čimbenik za obavljanje te profesionalne djelatnosti, država članica može uzeti u obzir potrebu zaštite javne sigurnosti kako bi, u unutarnjoj situaciji koju karakteriziraju učestali atentati, opće dužnosti policije ograničila na muškarce naoružane vatrenim oružjem.**
4. **Različito postupanje prema muškarcima i ženama, koje je člankom 2. stavkom 3. Direktive 76/207 dopušteno radi zaštite žene, ne obuhvaća rizike i opasnosti, poput onih kojima je izložen svaki naoružani policijski službenik prilikom obavljanja svojih dužnosti u određenoj situaciji, koje se ne odnose posebno na žene kao takve.**
5. **Pojedinci se mogu pozivati na primjenu načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama predviđeno člankom 2. stavkom 1. Direktive 76/207 protiv državnog tijela koje postupa u svojstvu poslodavca i koje je zaduženo za održavanje reda i javne sigurnosti u područjima, predviđenim člankom 3. stavkom 1. i člankom 4., koja se odnose na uvjete za pristup zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju radi otklanjanja primjene odstupanja tog načela predviđenog nacionalnim zakonodavstvom u onoj mjeri u kojoj to odstupanje prelazi granice iznimaka dopuštenih člankom 2. stavkom 2.**

Potpisi

Mackenzie Stuart

Koopmans

Everling

Bahlmann

Joliet

Due

Galmot

Kakouris

O'Higgins

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 15. svibnja 1986.

Tajnik

Predsjednik

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart